

ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ

Міграція як явище виникла й розвивалася ще з появи людства. Сьогодні у світі понад 3 % населення, яке проживає за межами країн свого походження. Швидке зростання масштабів трудової міграції впливає на розвиток національних економік, що є однією з причин актуальності теми та поштовхом до її дослідження. У даній статті розглянуто особливості розвитку міграційних процесів в Україні, їх вплив на національну економіку та необхідність регулювання міграційних процесів.

За офіційними даними Міністерства закордонних справ України, на заробітках у Польщі перебуває більше 300 тисяч українців-нелегалів, Італії – від 200 до 500 тис., Чехії – 200 тис., Португалії – 180 тис., Іспанії – 100 тис., у Туреччині – 35 тис. [1] Загалом, за оцінками МЗС, нелегально працюють за кордоном понад 2 млн українців [2]. У Росії лише офіційно (на основі ліцензій Федеральної міграційної служби РФ) працює близько 100 тис. українських громадян, загальна ж кількість українців, які працюють у цій країні, оцінюється в 1 млн чол. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини вважає, що на заробітки за кордон виїхали до 7 млн громадян, що складає приблизно десяту частину всіх трудових мігрантів у світі. Такі самі дані надає і Всесвітній форум українців [3].

Дослідження показують, що покидають Україну переважно особи віком від 20 до 40 років, 65 % мігрантів становлять чоловіки, 35 % – жінки. Основними центрами тяжіння українських мігрантів є Російська Федерація (43 %), Польща (14 %), Італія (13 %), Чехія (13 %), Іспанія (5 %) , Угорщина (2%) та Португалія (2 %). Водночас зовнішня трудова міграція здійснює в певній мірі сприятливий вплив на розвиток ринку праці в Україні. За розрахунками, за умови неможливості зайнятості за кордоном, рівень безробіття в Україні був би в 1,5 рази більшим від фактично зафіксованого. Також позитивною рисою є те, що ті, хто працюють за кордоном переказують гроші в Україну. За даними Державної служби статистики, обсяг грошових переказів у 2015 році склав 8,5 млрд дол. США. Кожного року кількість людей, що емігрують, збільшується. На це впливає багато факторів, таких як безробіття, зменшення заробітної плати, диспорція роботодавців та найманої сили. Також на збільшення міграції впливає воєнний конфлікт на території України, де населення знаходиться в глибокій економічній кризі. Для трудової міграції є ще багато причин [4].

По-перше, населення думає про наступні покоління, які треба забезпечити. Тому заробляють гроші не тільки для себе, але й для добробуту рідних.

Також причиною трудової міграції є підвищення власного авторитету та статусу. Молоді науковці і люди творчих професій шукають своє місце у світі, можливості ідей та досягнень в будь-якій сфері.

Варто відмітити, що люди працюють за кордоном для того, щоб підвищити свою кваліфікацію.

Як ми зазначили раніше, міжнародний обмін людським капіталом впливає на багато факторів, створює проблеми для розвитку національної економіки.

Пряма втрата людського капіталу є однією з причин зменшення населення, адже більша частина мігруючих – це молодь працездатного віку. Виїздам до інших країн сприяють численні навчальні заклади за кордоном, навчання в яких на практиці і є офіційною мотивацією поїздки.

До того ж збільшується дисбаланс між працездатним та непрацездатним населенням. Зменшується чисельність економічно активного населення. Іноземні компанії заманюють людей працювати за кордон, адже для українців це непоганий заробіток, а для тих країн ми -- дешева робоча сила. Іноземні фірми, інвестуючи кошти у підготовку фахівців, забезпечують роботу персоналу виключно у власних інтересах. Таким чином, обмежується міжгалузєва та міжрегіональна мобільність трудових ресурсів. Існує нераціональна структура міграції з України. Внаслідок трудової міграції залишаються фактично недоглядними діти, розпадаються сім'ї.

Україна в напрямку державної міграційної політики в питанні виїзду громадян за кордон для тимчасового перебування з метою працевлаштування повинна:

- створити умови для мінімізації стихійної зовнішньої трудової міграції;
- встановити належний контроль за зовнішньою трудовою міграцією, припинити діяльність комерційних посередницьких структур, що незаконно займаються організацією виїзду за кордон;
- створити умови для інвестицій в економіку держави коштів трудящих-мігрантів;
- забезпечити піклування та захист громадян України, які тимчасово перебувають за кордоном.

У даній науковій розвідці розглянуто причини трудової міграції та її вплив на національну економіку. Також запропоновано способи вирішення проблем стихійної трудової міграції. Основними напрямками політики щодо зменшення негативної ролі трудової міграції є:

1. Створення на державному рівні інформаційної бази щодо іноземних роботодавців, повідомляючи про це населення, та поглиблення міжнародних зв'язків із питань зайнятості населення.
2. Розробка державної програми залучення інвестицій трудових мігрантів в українську економіку.
3. Запровадження обов'язкового страхування життя і здоров'я громадян України перед їхнім виїздом за кордон з метою працевлаштування із солідарним державним фінансуванням.
4. Зниження вартості та спрощення механізмів грошових переказів від трудових мігрантів в Україну.
5. Розробка програми щодо залучення трудових мігрантів в українську економіку.

Список використаних джерел

1. Міграція як чинник розвитку в Україні. – К.:МОН, 2016. http://www.iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_uk_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf
2. Левцун О. Зовнішня трудова міграція в Україні як демографічна проблема. – Режим доступу: http://dialogs.org.ua/print.php?part=project_ua&m_id=4040
3. http://www.ukrainianworldcongress.net/home/index_ua.html
4. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Кузьміна К.В., студентка гр. ФК-171

Пономарьова Д.О., студентка гр. ФК-171

Науковий керівник – Полковниченко С.О., к.е.н., доцент

Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

ЕКСПОРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

У сучасних умовах Україна є активним експортером сільськогосподарської продукції, серед якої важливе місце належить зерновим культурам. Маючи родючі землі та сприятливі природно-кліматичні умови для вирощування зернових культур, наша держава поступово розширює свою присутність на світовому зерновому ринку.

За даними митної статистики, у 2017 р. Україна поставила на зовнішні ринки 41,827 млн т зернових культур (на 3,9% більше порівняно з 2016 р.) на суму 6,5 млрд дол., що на 7% більше ніж у 2016 р., але на 0,9% менше ніж у 2014 р. Питома вага зернових культур в українському експорті у 2017 р. становить 15,03% (табл. 1).

Ядром аграрного експорту є такі зернові культури як пшениця, кукурудза і ячмінь, на частку яких у 2017 році припало 99,3% усіх валютних надходжень від експорту продукції зернової галузі країни. За останні роки Україна значно наростила експорт пшениці як у кількісних, так і у вартісних показниках. Зокрема, порівняно з 2013 р. у 2017 р. експорт пшениці за обсягом, вираженим у тоннах, зріс у 2,2 рази, а вираженим у дол. США, – на 45,9%. Подібна тенденція характерна і для експорту ячменю, який зріс відповідно у 2,08 рази і на 23,4%. Щодо кукурудзи, обсяги її експорту, виражені у тоннах, зросли за досліджуваний період на 15,9%, але за вартістю – зменшились на 22%.

Таблиця 1

Український експорт основних зернових культур у 2013-2017 рр.

	2013	2014	2015	2016	2017
Зернові культури					
вартість, тисяч доларів США	6371326	6558156	6064046	6073909	6501029
питома вага, %	10,07	12,13	15,89	16,70	15,03
Пшениця					
вартість, тисяч доларів США	1891519	2292735	2238640	2717475	2759123
питома вага, %	2,99	4,24	5,86	7,47	6,38
вага нетто, т	7762278	10544792	13451830	17920945	17312746
Ячмінь					
вартість, тисяч доларів США	575715	845038	768768	665941	710621
питома вага, %	0,91	1,56	2,01	1,83	1,64
вага нетто, т	2339530	4169357	4629500	4801692	4855927
Кукурудза					
вартість, тисяч доларів США	3833292	3356315	3008265	2653196	2988854
питома вага, %	6,06	6,21	7,88	7,30	6,91
вага нетто, т	16729467	17557961	19048697	17275405	19393848

Джерело: складено за [1].